

Poslovna klima

Obsežne posledice pandemije na javne finance

Nov val okužb postavlja pod vprašaj uresničitev napovedi za zadnje četrletje, poslabšuje stanje v javnih financah.

Darja Močnik, Analitika GZS

Dolg države konec 2. četrletja 2020: Slovenija: 78,2 % BDP, EU-27: 95,1 %

Države po Evropi ter v Severni Ameriki znova povečujejo omejitve javnega življenja, saj se število okužb s koronavirusom povečuje. Nedavno gospodarsko okrevanje naj bi bilo zato krajše, ponovni lock-down (storitvenega dela gospodarstva) pa bi v državi ponovno povzročil ekonomske stroške. Trenutne napovedi za območje evra se nagibajo na močnejše tretje četrletje, a manj optimistično četrto četrletje.

Sposobnost spopadanja z virusom je še naprej pomemben vir razhajanja med državami, kar je posledica razlik v sestavi gospodarstev in stanja javnih financ pred izbruhom pandemije. Trenutno javnofinančni primanjkljaj in deleži dolga v BDP v vseh

državah naraščajo. Kljub temu so obrestne mere na javni dolg rekordno nizke zaradi ukrepov centralnih bank. Javni dolg v območju evra je konec 2. četrletja letos znašal 95,1 % BDP (86,3 % v 1. četrletju letos), javnofinančni primanjkljaj pa se je v 2. četrletju povzpел na 11,6 % BDP. Tako je bil v drugem četrletju 2020 zabeležen najvišji primanjkljaj v območju evra in EU od začetka merjenja časovne vrste.

Slovenski javni dolg se je z 69 % BDP konec 1. četrletja letos povečal na 78,2 % BDP konec 2. četrletja 2020 (na 36,8 mrd EUR). Javnofinančni primanjkljaj je v drugem četrletju znašal 15,8 % (5,1 % v 1. četrletju). [gg](#)

10 ključnih podatkov

Upad slovenskega blagovnega izvoza -11,1 % (I-VIII 20/I-VIII 19)

V prvih osmih mesecih je bil izvoz blaga nižji za 11,1 % (v EU-27: -13 %), uvoz za 14,6 % (iz EU-27: -15,5 %). Med državami EU se je izvoz in uvoz najbolj zmanjšal z Italijo in Nemčijo. Pokritost uvoza z izvozom je znašala 109,4 %. Izvoz storitev je bil nižji za 20,3 % (med njimi izvoz potovanj za 55,5 %), uvoz storitev pa nižji za 17,1 %.

Upad industrijske proizvodnje: -10,7 % (I-VIII 20/I-VIII 19)

Avgusta se je industrijska proizvodnja v predelovalnih dejavnostih že približala lanskim ravni. Medletno je najbolj zaostajala proizvodnja v srednje nizko tehnološko zahtevnih panogah (-13,5 % v I-VII 2020), predvsem v proizvodnji kovin, pa tudi gum. Med srednje visoko tehnološkimi panogami (-12,2 %) je bila proizvodnja nižja zaradi slabše realizacije v avtomobilski verigi. Krepko rast je beležila le farmacija, vendar je to začasen fenomen (skupaj letno +10 % rast proizvodnje).

Gospodarsko razpoloženje: -10,7 o.t. (IX 20/IX 2019)

Oktober se je po petih mesecih rasti gospodarska klima zopet poslabšala. Kazalnik zaupanja je bil oktobra medletno najnižji v storitvenih dejavnostih (-23 o.t.) in trgovini (-18 o.t.), v gradbeništvu je bil nižji za 5 o.t., medtem ko je bil v predelovalnih dejavnostih višji za 3 o.t.. Slednje so bile najbolj optimistične pri oceni kazalnika obsega novih naročil, a negotove razmere omejujejo prihodnja predvidevanja o proizvodnji.

Upad nominalnega prihodka storitvenih dejavnosti: -12,5 % (I-VII 20/I-VII 2019)

Od maja dalje se krepi prodaja v tržnih storitvah. Julija je bila medletno nižja še za 9 %. Po epidemiji je bil največji odboj zaznan v gostinstvu, predvsem zaradi umika omejitev. Prodaja kljub temu zaostaja za dobro tretjino glede na lani. Julijski prihodi so bili medletno višji v IKT, strokovnih in znanstvenih dejavnostih, predvsem oglaševanju in podjetniškem svetovanju.

Realni upad prihodka v trgovini na drobno (brez motornih goriv): -0,9 % (I-VIII 20/I-VIII 2019)

Realna prodaja v trgovini z neživilji je bila avgusta medletno višja za 11 %, v trgovini z živili nižja za 5 %, kar je bilo tudi posledica rasti spletne trgovine, ki je zadnji prevzela del tržnega deleža. V prvih osmih mesecih je trgovina na drobno le malo zaostajala za lansko prodajo, v kolikor ne upoštevamo prodaje z motornimi gorivi, kjer je bil prihodek nižji za več kot 20 %. Trgovina z motornimi vozili je v poletnih mesecih znižala izostanek iz prve epidemije, vendar je bila prodaja v sedmih mesecih še vedno nižja za 15,3 %.

Realen upad gradbenih del: 3,8 % (I-VIII 19/I-VIII 2018)

V zadnjih dveh mesecih se je gradbena aktivnost izboljšala. Upad vrednosti gradbenih del pri stavbah je v prvih osmih mesecih znašal 6,4 %, pri gradbenih inženjerskih objektih 2,4 %. Zaloga pogodb se krepi pri inženjerskih objektih. Izdana dovoljenja stavb, merjena po površini, so nižja kot lani ta čas.

Upad prometa blaga v pristanišču: 19,6 % (I-VIII 20/I-VIII 2019)

Upad prevoza blaga so zabeležili v pristanišču (v prvih sedmih mesecih: -19,6 %) ter na letališču (-11,9 %). Promet potnikov na letališčih in pristaniščih je upadel precej več (80 %). Avtobusi v javnem prevozu so prepeljali pol manj potnikov. Še avgusta je bilo njihovo število prepeljanih potnikov medletno nižje za 20-37 %, kar nakazuje na počasno okrevanje v tem sektorju.

Rast inflacije: 0,2 % (I-IX 20/I-IX 2019)

Drugi mesec zapored je Slovenija beležila deflacijo na medletni ravni (septembra -0,3 %, primerljiva na evropski ravni - harmoniziran -0,7 %). K rasti so prispevale cene storitev (zdravstva, stanovanjska in gospodinjska oprema), cene blaga pa so nižje za 1 % (predvsem oblačila in obutev, prevoz - naftni derivati). Cene so se v prvih devetih mesecih povišale za 0,2 %.

Nominalna rast bruto plača: 5,6 % (I-VIII 20/I-VIII 19)

Od junija dalje se povprečna plača giblje na podobni ravni, medtem ko je bila avgusta medletno višja za 5 %. Najvišja je bila v sektorju države (6,5 %), kjer so se medletne rasti zaradi dodatkov zmanjšale glede na čas prve epidemije. Rast plač v zasebnem sektorju je v prvih osmih mesecih znašala 4,6 %.

Število delovno aktivnih: 0,3 % (I-VIII 20/I-VII 2019)

Medletno je bilo avgusta letos za 1,2 % oz. dobrih 11 tisoč manj zaposlenih. Z največjim medletnim padcem izstopajo predelovalne dejavnosti (-7.700 oseb), zaposlitvene dejavnosti (-4.500; delavci, napoteni prek agencij) in gostinstvo (-2.360 oseb). Konec septembra 2020 je bilo brezposelnih 83.766 oseb, kar je bilo za petino več kot septembra lani. Vladni ukrepi, ki ohranjajo delovna mesta omogočajo, da porast brezposelnih ni sorazmerno s padcem dodane vrednosti.

*Upoštevani statistični podatki, znani do 23. 10. 2020